

Leidžiama perspausdinti švietimo ir nekomerciniais tikslais, jei nurodomas šaltinis.
© Lietuvos bankas, 2017

Gedimino pr. 6, LT-01103 Vilnius
Tel. (8 5) 268 0416, faksas (8 5) 268 0416

www.lb.lt
info@lb.lt

2017 m. trečiąjį ketvirtį Lietuvos bankų sektoriaus pagrindiniams rodikliams reikšmingą įtaką turėjo techniniai veiksniai, susiję su AB DNB banko ir *Nordea Bank AB* Lietuvos skyriaus pasirengimu susijungti. Dėl to reikšmingai didėjo sektoriaus kapitalas, kartu ir likvidus turtas, tačiau mažėjo patronuojančiųjų bankų indėliai, sumenko pelningumas. Bendrai bankų sistemos turto metinis augimas lėtėjo dėl nuosaikiau didėjusios paskolų ne finansų įmonėms portfelio vertės. Tačiau paskolų būstui įsigyti portfelio vertė augo vis sparčiau, tai didino bankų grynąsias palūkanų pajamas. Neveiksnių paskolų bankų portfeliuose lygis reikšmingai nekito. Toliau sparčiai augo bankų grynosios komisinių pajamos, tačiau vieno banko patirti vienkartiniai nuostoliai lėmė, kad sektoriaus pelningumas per ketvirtį sumažėjo. Pateiktais duomenimis, visi bankai vykdė nustatytus kapitalo ir likvidumo reikalavimus. Galimybe gauti specializuoto banko licenciją toliau aktyviai domėjosi tiek nauji rinkos dalyviai, tiek reformuojamo kredito unijų sektoriaus nariai, o dvi įstaigos oficialius kreipimusis dėl tokios licencijos pateikė jau 2017 m. ketvirtąjį ketvirtį.

1. POKYČIAI BANKŲ SEKTORIUJE

2017 m. spalio 1 d. įvyko planuotas DNB ASA ir *Nordea Bank, AB*, susijungimas Baltijos šalyse. Susijungę bankai Lietuvoje savo veiklą tęsia kaip *Luminor Bank, AB*, o artimiausiuose banko akcininkų planuose numatomas atskirų Baltijos šalyse veikiančių bankų sujungimas į vieną banką, pagrindinę būstinę įsteigiant Estijoje. Taip Lietuvoje veikiantis bankas *Luminor Bank, AB*, virstų Estijoje įsikūrusio banko filialu. Pabrėžtina, kad bankų susijungimas Lietuvoje įvyko jau pasibaigus trečiajam ketvirčiui (po 2017 m. rugsėjo 30 d.), todėl šioje apžvalgoje AB DNB bankas ir *Nordea Bank AB* Lietuvos skyrius analizuojami kaip atskirai veikiantys subjektai. Atsižvelgus į tai, 2017 m. trečiąjį ketvirtį bankų sektoriuje toliau veikė 6 bankai ir 8 užsienio bankų filialai¹.

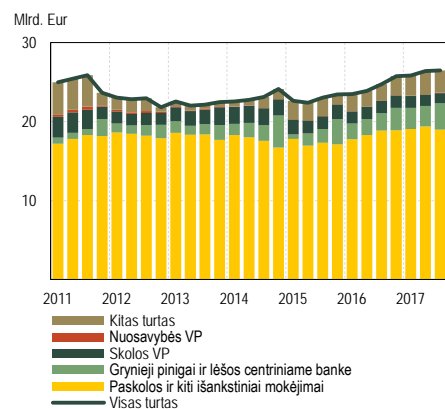
Jau pasibaigus 2017 m. trečiajam ketvirčiui, oficialiai dėl specializuoto banko licencijos kreipėsi du rinkos dalyviai; ja domisi ir daugiau rinkos dalyvių. Banko licencijos paprašė Lietuvoje šiuo metu elektroninių pinigų įstaigos licenciją turinti finansų įstaiga *Revolut Limited* ir šiuo metu savo veiklą kaip kredito unija vykdanči „Mano unija“. Šiuos įstaigų prašymus Lietuvos bankas nagrinės kartu su Europos Centrinio Banku (ECB). Nuo šių metų atsiradus galimybei steigti specializuotą banką, Lietuvos bankas ir toliau sulaukia pastovaus reikšmingo tokia galimybe besidominčių potencialių rinkos dalyvių srauto. Tarp jų yra ir užsienio atstovai, ir reformuojamo kredito unijų sektoriaus nariai.

2. TURTAS IR ĮSIPAREIGOJIMAI

Bankų turtas nuosaikiai augo, tačiau augimui įtakos turėjo pokyčiai, susiję su dviejų bankų pasirengimu susijungti. Bankų sistemos turtas 2017 m. trečiojo ketvirčio pabaigoje sudarė 26,5 mlrd. Eur ir buvo 76,6 mln. Eur (0,3 %) didesnis nei prieš ketvirtį (žr. 1 pav.). Prie bankų turto augimo ir toliau svariai prisidėjo didėjusi klientų paskolų portfelio vertė, tačiau didžiausią įtaką turto pokyčiui turėjo su anksčiau minėtų bankų susijungimu susiję veiksniai. AB DNB banko sprendimas didinti kapitalą, artėjant susijungimui su *Nordea Bank AB* Lietuvos skyriumi, lėmė reikšmingą bankų sistemos grynyjų ir centriniame banke laikomų lėšų prieaugį (735,7 mln. Eur) (žr. 2 pav.). Be to, *Nordea Bank AB* Lietuvos skyrius reikšmingai mažino turimas pozicijas patronuojančiajame banke, todėl bankų sektoriaus suteiktų paskolų kredito įstaigoms vertė per ketvirtį reikšmingai su-

1 pav. Bankų sektoriaus turtas pagal svarbiausius straipsnius

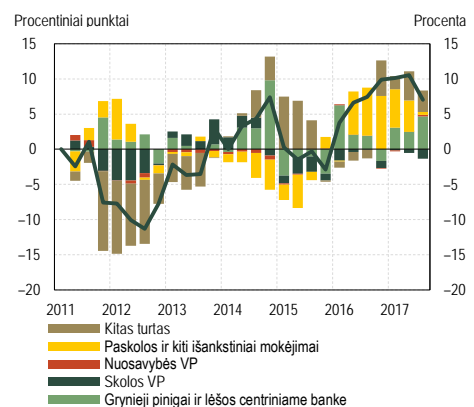
(2011 m. balandžio 1 d.–2017 m. spalio 1 d.)

Saltinis: Lietuvos bankas.

2 pav. Bankų sektoriaus turto metinis augimo tempas ir jį lemiantys veiksniai

(2011 m. balandžio 1 d.–2017 m. spalio 1 d.)

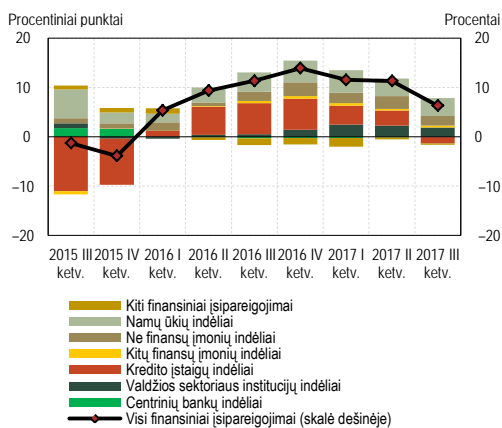

Saltinis: Lietuvos bankas.

¹ Priežiūros tikslais gaunamos 7 filialų ataskaitos, nes *Telia Finance AB* Lietuvos filialas „Telia Finance Lietuva“ kol kas veiklos nevykdo.

3 pav. Bankų sektoriaus finansinių įsipareigojimų metinis augimo tempas ir jį lemiantys veiksniai

(2015 m. spalio 1 d.–2017 m. spalio 1 d.)

1 lentelė. Bankų kapitalo pakankamumo rodikliai

	Kapitalo pakankamumo rodiklis (proc.)		
	2017 m. I ketv.	2017 m. II ketv.	2017 m. III ketv.
AB DNB bankas	19,3	18,8	28,0
AB SEB bankas	18,6	18,8	19,1
AB Šiaulių bankas	18,0	16,9	15,9
UAB Medicinos bankas	15,8	15,4	15,2
AB „Citadele“ bankas	17,6	17,3	19,6
„Swedbank“, AB	24,3	24,3	24,0
Bankų sektorius	20,0	19,8	22,1

Saltinis: Lietuvos bankas.

2 lentelė. Lietuvos banko nustatyti kapitalo pakankamumo rodiklio reikalavimai

	Reikalavimas 2017 m. III ketv. (proc.)
AB DNB bankas	Nustato ECB
AB SEB bankas	Nustato ECB
AB Šiaulių bankas	12,9
UAB Medicinos bankas	13,9
AB „Citadele“ bankas	14,5
„Swedbank“, AB	Nustato ECB

Pastaba: priežiūrą vykdančias Lietuvos bankas ir ECB reikalavimus įvertina ir nustato kartą per metus. Tiesioginę priežiūrą vykdančio ECB nustatyti kapitalo rodiklio reikalavimai viešai neatskleidžiami ECB sprendimu.

Saltinis: Lietuvos bankas.

3 lentelė. Bankų padengimo likvidžiuoju turto rodikliai

	Padengimo likvidžiuoju turto rodiklis (proc.)		
	2017 m. I ketv.	2017 m. II ketv.	2017 m. III ketv.
AB DNB bankas	184,9	181,5	207,4
AB SEB bankas	175,5	174,9	164,6
AB Šiaulių bankas	379,5	288,4	320,9
UAB Medicinos bankas	892,0	724,9	622,6
AB „Citadele“ bankas	164,6	156,4	242,8
„Swedbank“, AB	295,4	308,7	300,4
Bankų sektorius	265,2	260,3	257

mažėjo (674,8 mln. Eur).

Bankų įsipareigojimai sumažėjo, tačiau šį mažėjimą taip pat lėmė strateginiai sprendimai besirengiant bankų susijungimui. Bankų įsipareigojimai 2017 m. trečiojo ketvirčio pabaigoje sudarė 24 mlrd. Eur, ir buvo 205,5 mln. Eur (0,9 %) mažesni nei prieš ketvirtį. Pagrindinis tokio sumažėjimo veiksnys buvo mažėję kredito įstaigų indėliai (705,2 mln. Eur), kurie nuo 2016 m. pradžios reikšmingai prisidėdavo prie bankų įsipareigojimų augimo (žr. 3 pav.). Sumažėjimą iš esmės nulėmė *Nordea Bank AB* Lietuvos skyriaus sprendimas mažinti turimas skyriaus ir skyrių įsteigusio banko tarpusavio pozicijas artėjant susijungimui su AB DNB banku. Tuo metu bankų klientų indėliai toliau didėjo (480 mln. Eur), o jų dalis ketvirčio pabaigoje sudarė 79,8 proc. visų įsipareigojimų.

3. REIKALAVIMŲ VYKDYMAS

Pateiktais duomenimis, bankų sektoriaus kapitalo būklė tebebuvo tvirta, o normatyvai vykdomi. Bendras bankų sektoriaus kapitalo pakankamumo rodiklis 2017 m. rugsėjo 30 d. buvo 22,1 proc. ir per ketvirtį padidėjo 2,3 proc. punkto (žr. 1 lentelę). Tiesa, tokiam padidėjimui reikšmingą įtaką padarė AB DNB banko kapitalo stiprinimas besirengiant susijungimui su *Nordea Bank AB* Lietuvos skyriumi, dėl kurio AB DNB banko kapitalo pakankamumo rodiklis padidėjo nuo 18,8 iki 28,0 proc. Kitų bankų kapitalo pakankamumo pokyčiai nebuvo reikšmingi. Bankų pateiktų ataskaitų duomenimis, 2017 m. trečiąjį ketvirtį visi bankai vykdė jiems nustatytus reikalavimus: minimalaus bendrojo kapitalo pakankamumo rodiklio reikalavimą (8,0 %), antrojo lygio papildomą kapitalo reikalavimą (angl. *Pillar II*, nustatomas kiekvienam bankui atskirai) ir sudėtinį rezervo reikalavimą. Pastarąjį šiuo metu sudaro kapitalo apsaugos (2,5 %), anticiklinio (0 %) ir kitų sistemaiškai svarbių institucijų (0,5–2,0 %) rezervo reikalavimai. Bankams 2017 m. nustatyti kapitalo reikalavimai (žr. 2 lentelę) galios iki to laiko, kol Lietuvos bankas, atlikęs priežiūrinį tikrinimą ir vertinimą, priims naujus priežiūros sprendimus. ECB sprendimu kiekvienam iš trijų didžiųjų Lietuvos bankų nustatyti bankų kapitalo normatyvai neskelbiami, tačiau jie nustatomi vadovaujantis tokiais pačiais principais, ir šie bankai reikalavimus vykdo su pakankamomis atsargomis. Lietuvos bankas ir toliau laikosi pozicijos, kad vietos kapitalo bankams kapitalo stiprinimo klausimas tebėra prioritetas.

Bankų likvidumo lygis ir toliau buvo aukštas. Bankų sistemos likvidumo pokyčius per ketvirtį daugiausia lėmė su artėjančiu dviejų bankų susijungimu susiję veiksniai: *Nordea Bank AB* Lietuvos skyriaus įsipareigojimų patronuojančiajam bankui mažinimas ir AB DNB banko likvidžiojo turto didinimas. Bendrai bankų likvidumo lygis tebebuvo aukštas, o jų likvidųjį turtą sudarė aukštos kokybės ir likvidumo finansinės priemonės: grynieji pinigai, Lietuvos banke laikomos lėšos ir ES šalių vyriausybės vertybiniai popieriai. Bankų pateiktais duomenimis, 2017 m. rugsėjo 30 d. bendras visų šalyje veikiančių bankų LCR rodiklis² sudarė 257 proc. ir buvo reikšmingai didesnis nei 100 proc. minimalus reikalavimas Lietuvoje (žr. 3 lentelę). Nedidelį bankų LCR sumažėjimą per trečiąjį ketvirtį nulėmė šiek tiek sparčiau nei likvidus turtas išaugęs grynas netenkamų pinigų srautas AB SEB, „Swedbank“, AB, ir UAB Medicinos bankuose. Pastarajame dėl didėjusio paskolų portfelio LCR rodiklis sumažėjo labiausiai, tačiau tebebuvo vykdomas su didele atsarga.

² Stebėdamas likvidumo padėtį bankuose ir siekdamas įsitikinti, kad bankai užtikrina likvidumo reikalavimų vykdymą, Lietuvos bankas nuolat vertina vadovaujantis Kapitalo reikalavimų reglamento (KRR) ir Deleguotojo reglamento (DR) nuostatomis apskaičiuojamo pagrindinio likvidumo rodiklio – padengimo likvidžiuoju turto rodiklio (angl. *liquidity coverage ratio*, LCR) reikšmes.

4. PASKOLŲ PORTFELIS³

Paskolų portfelio vertės pokyčiai

Per ketvirtį klientams suteiktų paskolų portfelio grynoji vertė (toliau – paskolų portfelio vertė) didėjo, daugiausia dėl spartaus būsto paskolų teikimo. Iš viso per trečiąjį ketvirtį tokio portfelio vertės prieaugis sudarė 172 mln. Eur (0,9 %), tačiau atskirų grupių skolininkams jis buvo skirtingas. Sparčiai ūgtelėjo namų ūkiams suteiktų paskolų portfelio vertė (214 mln. Eur, arba 2,5 %). Prie to labiausiai prisidėjo 158 mln. Eur (2,4 %) padidėjusi būsto paskolų portfelio vertė, nors vartojimo paskolų vertė taip pat pastebimai augo (21 mln. Eur, arba 3,3 %). Tuo metu ne finansų įmonių paskolų portfelio vertė susitraukė 77 mln. Eur (0,9 %), o didžiausią įtaką tokiam pokyčiui turėjo energijos tiekimo ir statybos įmonių įsipareigojimų mažėjimas. Per ketvirtį šiek tiek sumažėjo ir valdžios sektoriaus institucijų įsipareigojimų vertė (9 mln. Eur, arba 1,3 %), o įsipareigojimų kitoms finansų įstaigoms vertė išaugo 45 mln. Eur (6,5 %). Iš viso ketvirčio pabaigoje klientams suteiktų paskolų vertė sudarė 18,8 mlrd. Eur, 92 proc. jų sudarė paskolos namų ūkiams ir ne finansų įmonėms.

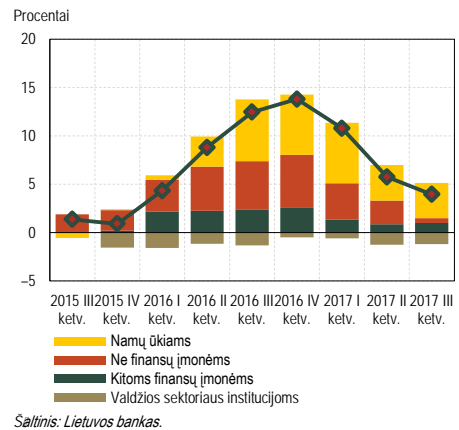
Metinis visų klientų paskolų portfelio vertės augimo tempas toliau lėtėjo, tačiau būsto paskolų augimas spartėjo (žr. 4 pav.). Visų klientams suteiktų paskolų portfelio vertė per metus paaugo 4,0 proc., t. y. 1,8 proc. punkto mažiau nei praėjusį ketvirtį. Apskritai metinis paskolų vertės augimas lėtėja jau trečiąjį ketvirtį iš eilės, o didžiausią įtaką tam turi kelių praėjusiais metais suteiktų stambių paskolų ne finansų įmonėms efekto praradimas ir dalies *Nordea Bank AB* Lietuvos skyriaus stambių paskolų portfelio perdavimas skyrių įsteigusiai įstaigai. Dėl šių veiksmų ne finansų įmonių paskolų portfelio vertės metinis augimas sumažėjo iki 1 proc. Tačiau vis didesnį poveikį bendram klientų paskolų portfelio vertės augimui turi namų ūkiams teikiamos paskolos, kurių metinis vertės prieaugis 2017 m. trečiąjį ketvirtį buvo 8,3 proc. Ir toliau sparčiai augo būsto paskolų vertė, kuri ketvirčio pabaigoje sudarė 6,8 mln. Eur (žr. 5 pav.), o jos metinis augimas per ketvirtį paspartėjo nuo 8,2 iki 8,5 proc. Aktyvumas šalies nekilnojamojo turto rinkoje tebėra didelis, todėl, tikėtina, kad ir toliau bankų būsto paskolų teikimo apimtis bus didelė.

Paskolų portfelio kokybė

Bankų neveiksnių paskolų lygis beveik nesikeičia ir tebėra reikšmingai mažesnis nei ES šalių vidurkis. Per ketvirtį visų neveiksnių skolos priemonių dalis iš esmės nekito ir sudarė 3,51 proc. (žr. 6 pav.). Šis rodiklis vis dar yra pastebimai mažesnis nei ES vidurkis, kuris 2017 m. antrąjį ketvirtį buvo 4,5 proc. Bendrai neveiksnių paskolų likutis per ketvirtį sumenko 0,2 proc., o prie to reikšmingai prisidėjo paskolų nurašymas. Per ketvirtį namų ūkiams suteiktų neveiksnių paskolų likutis sumažėjo 3,8 proc., o verslo įmonėms suteiktų neveiksnių paskolų likutis padidėjo 2,7 proc. Ketvirčio pabaigoje neveiksnių paskolų lygis namų ūkių ir ne finansų įmonių paskolų segmentuose sudarė atitinkamai 4,1 ir 5,7 proc. Apskritai po ekonominio nuosmukio ilgą laiką mažėjęs neveiksnių skolos priemonių lygis, atrodo, priartėjo prie savo natūraliojo ilgojo laikotarpio lygio.

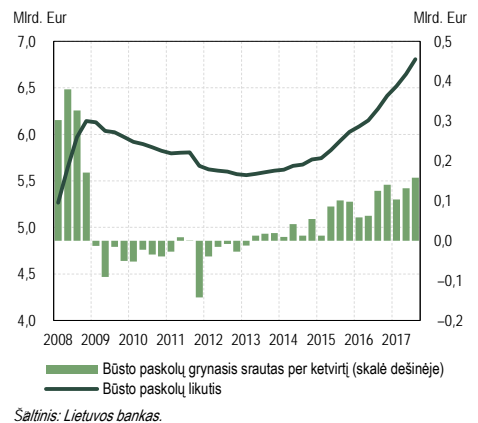
4 pav. Bankų klientams suteiktų paskolų portfelio grynosios vertės metinis augimo tempas ir jį lemiantys veiksniai

(2015 m. spalio 1 d.–2017 m. spalio 1 d.)

5 pav. Būsto paskolų portfelio grynoji likutinė vertė ir grynasis srautas

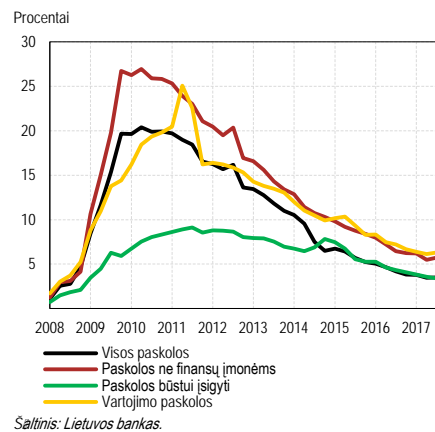
(2008 m. spalio 1 d.–2017 m. spalio 1 d.)

Pastaba: nuo 2014 m. spalio 1 d. būsto paskolos apima ir namų ūkiams suteiktas paskolas, skirtas investuoti į būstą savo reikmėms ar nuomai, įskaitant statybą ir remontą, todėl duomenys nėra visiškai palyginami su ankstesnių duomenų eilute.

6 pav. Neveiksnių skolos priemonės pagal klientų tipus

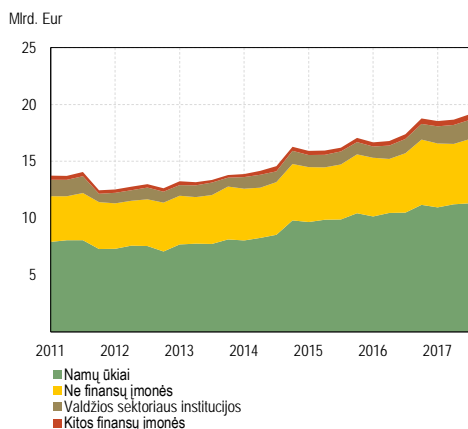
(2008 m. balandžio 1 d.–2017 m. spalio 1 d.)

³ Įskaitant išperkamosios nuomos (lizingo) portfelį.

8 pav. Bankų klientų indėlių suma pagal kliento tipą

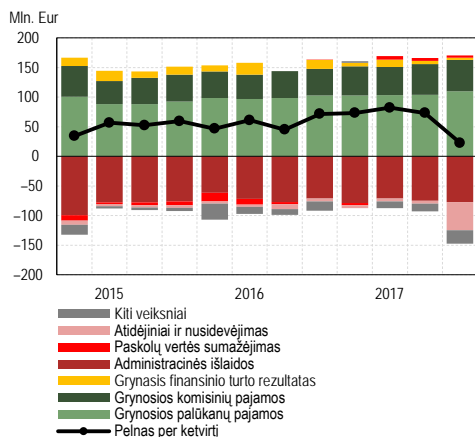
(2011 m. balandžio 1 d.–2017 m. spalio 1 d.)

Šaltinis: Lietuvos bankas.

9 pav. Bankų sektoriaus per ketvirtį gautas pelnas ir jo veiksniai

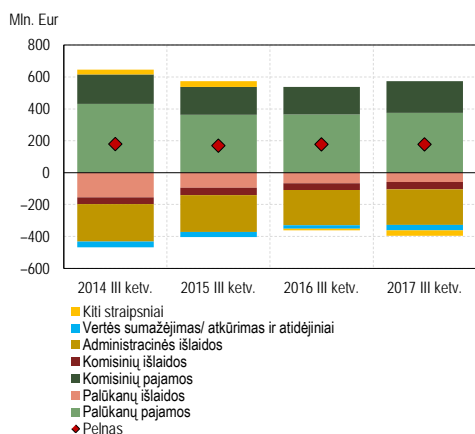
(2014 m. spalio 1 d.–2017 m. spalio 1 d.)

Šaltinis: Lietuvos bankas.

10 pav. Bankų pelnas ir pagrindiniai pajamų bei išlaidų straipsniai per tris pirmus ketvirčius

(2014 m., 2015 m., 2016 m. ir 2017 m. III ketvirčiai)

Šaltinis: Lietuvos bankas.

4 lentelė. Bankų palūkanų pajamų ir išlaidų augimo tempų palyginimas

	Pokytis per metus (proc.)	
	2016 m.	2017 m. III ketv.
Palūkanų pajamos	1,6	2,6
Palūkanų išlaidos	-23,1	-12,9
Grynosios palūkanų pajamos	9,4	6,0

5. INDĖLIAI BANKUOSE

Bankų klientų indėliai ūgtelėjo, o tai daugiausia lėmė padidėjusios ne finansų įmonių lėšos. Klientų indėliai bankuose 2017 m. trečiojo ketvirčio pabaigoje sudarė 19,1 mlrd. Eur, o per ketvirtį tokių indėlių suma išaugo 480 mln. Eur, arba 2,6 proc. (žr. 8 pav.). Prie tokio augimo labiausiai prisidėjo ne finansų įmonės, kurių bankuose laikomų indėlių suma išaugo 6,4 proc. Didžiausią dalį klientų indėlių (59 %) sudarantys namų ūkių indėliai per ketvirtį taip pat didėjo, tačiau nuosaikiau (0,8 %). Augimas stebėtas ir tarp mažesnes indėlių apimtis turinčių valdžios sektorių institucijų (1,1 %) bei kitų finansų įmonių (6,8 %).

Didėjantys klientų indėliai rodo augančią pinigų pasiūlą, kuriai įtakos turi ekonomikos augimas, užsienio kapitalo įsiliejimas ir pačių bankų kreditavimas. Ekonominio pakilimo metu natūraliai auga įmonių apyvartos ir gyventojų atlyginimai, o šios lėšos dažniausiai yra laikomos komercinių bankų sąskaitose. Einamoji sąskaita ir toliau yra iš esmės subalansuota, todėl ne finansų sektoriaus lėšos į užsienio šalis „nenuiteka“. Be to, pastaruoju metu pinigų kiekį finansų sistemoje vis labiau didina spartėjantis bankų kreditavimas. Tendencijoms nesikeičiant, bankų klientų indėlių suma ir toliau bus linkusi didėti, nepaisant ypač mažų indėlių palūkanų normų.

6. PELNINGUMAS IR VEIKLOS EFEKTYVUMAS

2017 m. trečiąjį ketvirtį bankų sistemos metinis pelnas sumažėjo, tačiau tam įtakos turėjo vieno banko vienkartinis veiksnys. Per pirmus tris ketvirčius bankai uždirbo 178,1 mln. Eur pelno – beveik tiek pat kaip ir tuo pačiu laikotarpiu prieš metus (177,8 mln. Eur). Tiesa, rezultatas būtų geresnis, jei ne reikšmingai trečiąjį ketvirtį išaugę AB DNB banko atidėjiniai (žr. 9 pav.), susiję su AB DNB banko IT sistemos naudojimu ateityje. Bankų sektoriaus pelną ir toliau didino pajamos iš pagrindinių bankų veiklų. Per trečiąjį ketvirtį uždirbtos grynosios palūkanų pajamos ir grynosios paslaugų bei komisinių pajamos buvo atitinkamai 5,8 ir 1,2 mln. Eur didesnės nei praėjusį ketvirtį. Tiesa, per ketvirtį ūgtelėjo personalo išlaidos (1,7 mln. Eur). Iš viso 2017 m. trečiojo ketvirčio pabaigoje pelningai veikė 10 bankų ir užsienio bankų filialų, nuostolių patyrė 3 rinkos dalyviai.

Grynųjų pajamų augimą skatina toliau mažėjančios finansavimosi sąnaudos ir spartėjantis kreditavimas. 2017 m. pirmų trijų ketvirčių bankų grynosios palūkanų pajamos sudarė 317,0 mln. Eur ir buvo 6,0 proc. didesnės nei prieš metus (žr. 4 lentelę). Didžiausią įtaką tokiam augimui darė tuo metu 12,9 proc. sumažėjusios palūkanų išlaidos, nors tam įtakos turėjo ir nuo 2017 m. liepos 1 d. sumažėjęs indėlių draudimo įmokos tarifas (žr. 10 pav.). Apskritai Lietuvos bankų finansavimosi sąnaudos yra vienos mažiausių Europoje, o tai rodo bene mažiausias ES bankų palūkanų išlaidų ir turto santykis (žr. 11 pav.). Vis dėlto pastaruoju metu grynųjų palūkanų pajamas vis labiau didina augančios kreditavimo apimtys. Per 2017 m. pirmus tris ketvirčius bankų palūkanų pajamos padidėjo 2,6 proc. – iki 374,7 mln. Eur, nors grynoji palūkanų marža iš esmės nekito (žr. 13 pav.). Indėlių palūkanų normoms artėjant prie žemutinės ribos – 0 proc., bankų palūkanų išlaidų mažėjimo tempas turėtų lėtėti, todėl grynųjų palūkanų pajamų augimas taps dar labiau priklausomas nuo kreditavimo apimčių didinimo.

Bankų paslaugų ir komisinių pajamos 2017 m. pastebimai didėja. Palyginti su tuo pačiu laikotarpiu prieš metus, 2017 m. pirmų trijų ketvirčių bankų paslaugų ir komisinių pajamos padidėjo 26,0 mln. Eur (15,0 %) ir sudarė 199,4 mln. Eur. Tuo metu paslaugų ir komisinių išlaidos padidėjo 3,8 mln. Eur (8,9 %) – iki 46,5 mln. Eur. Dėl to grynosios paslaugų ir komisinių pajamos padidėjo 22,2 mln. Eur (17,0 %) – iki 153,0 mln. Eur. Tikėti-

na, kad pastaruosius kelis ketvirčius augusioms paslaugų ir komisinių pajamoms įtakos turėjo didėjanti paslaugų apimtis ir kai kurių paslaugų kainodaros pokyčiai. Tiksliau įvertinti šių pokyčių įtaką bus galima turint ilgesnio laikotarpio duomenis.

Lietuvos bankų sektoriaus efektyvumas ir toliau tebėra geras, palyginti su kitomis ES šalimis. Lietuvos bankų efektyvumo rodiklis (administracinių sąnaudų ir grynujų pajamų santykis) per 2017 m. trečiąjį ketvirtį truputį pablogėjo – pakilo nuo 47,8 iki 49,2 proc. Nepaisant to, pagal šį rodiklį Lietuvos bankų sektorius tebėra tarp pirmaujančių ES šalių, kurių rodiklių mediana 2017 m. antrąjį ketvirtį sudarė 56,2 proc. (žr. 12 pav.). Geras Lietuvos bankų efektyvumas teigiamai veikia bankų pelningumą ir padeda sektoriui būti tvariam.

Bendras bankų sistemos pelningumas dėl vienkartinį veiksmų suvienko, tačiau daugumos bankų pelningumo rodikliai per ketvirtį pagerėjo. Bankų turto grąža 2017 m. trečiąjį ketvirtį sudarė 0,9, nuosavybės grąža⁴ – 8,9 proc. (žr. 13 pav.). Abu rodikliai per ketvirtį reikšmingai sumažėjo – atitinkamai 0,3 ir 3,8 proc. punkto. Šį sumažėjimą nulėmė jau anksčiau minėti veiksniai, susiję su dviejų rinkos dalyvių susijungimo sandoriu – dėl suformuotų atidėjinių patirti nuostoliai ir nuosavybės padidėjimas. Vertinant atskirus bankus, per ketvirtį dviejų bankų nuosavybės grąža mažėjo, o keturių – gerėjo. Taigi, atmetus vienkartinį veiksmus, bankų sistemos pelningumas tebebuvo tvarus.

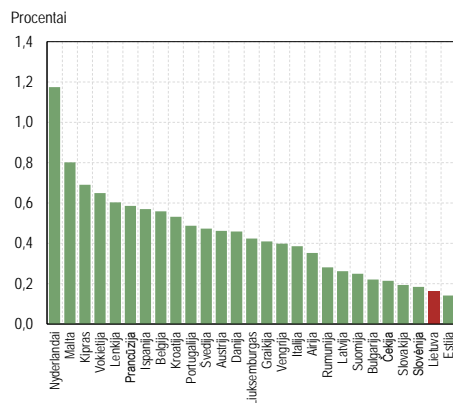
7. VARTOTOJŲ TEISIŲ APSAUGA

Daugiausia Lietuvos banko nagrinėtų vartojimo ginčų buvo susiję su mokėjimo, kreditavimo ir indėlių paslaugų teikimu. Per ketvirtį Lietuvos bankas gavo 46 (5 mažiau nei prieš metus) kreipimusis dėl ginčų su bankais ir bankų filialais. Bendrai išnagrinėtų vartojimo ginčų⁵ skaičius per ketvirtį buvo trečdaliu mažesnis nei prieš metus ir sudarė 24. Dėl ginčo esmės (kai Lietuvos bankas įvertino, kuri ginčo pusė yra teisi) priimtų sprendimų skaičius buvo toks pats – 10; iš jų 3 priimti sprendimai buvo palankūs vartotojams, o 4 ginčų atveju pasiektas taikus susitarimas. Vis dėlto atmetų vartotojų reikalavimų dalis vis dar tebėra pakankamai didelė (70 %).

Išaiškinta, kad tinkamai nesupažindinęs kliento su kelionių draudimo sąlygomis, vienas bankas pažeidė sutartines pareigas. Šiuo atveju vartotojas, įsigydamas mokėjimo kortelę, nebuvo tinkamai informuotas, kad paprastai kartu su kortele teikiamas kelionių draudimas galioja tik tiems asmenims, kurie nėra sulaukę 75 metų amžiaus. Dėl tokių situacijų Lietuvos bankas dar 2014 m. priėmė poziciją⁶, kurioje nurodė, kad, parduodami vartotojui finansinių produktų derinį, prižiūrimi finansų rinkos dalyviai turi teikti įprastai draudėjui teikiamą informaciją ir įvertinti, ar produkto draudimo elementas tinkamas vartotojui. Dėl to sutartinių sąlygų nevykdžiusiam bankui buvo rekomenduota atlyginti vartotojo kelionėje patirtas išlaidas.

11 pav. Bankų palūkanų išlaidų ir turto santykis atskirose ES šalyse

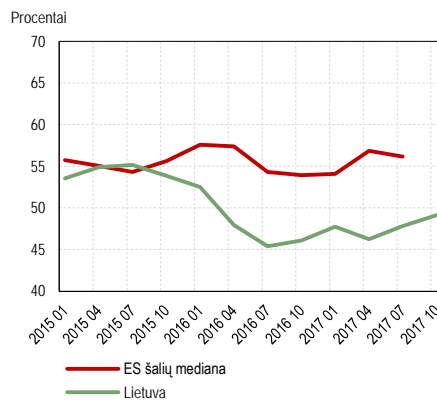
2017 m. liepos 1 d.

Šaltinis: ECB CBD2.

12 pav. Bankų efektyvumo rodiklis (administracinių sąnaudų ir grynujų pajamų santykis)

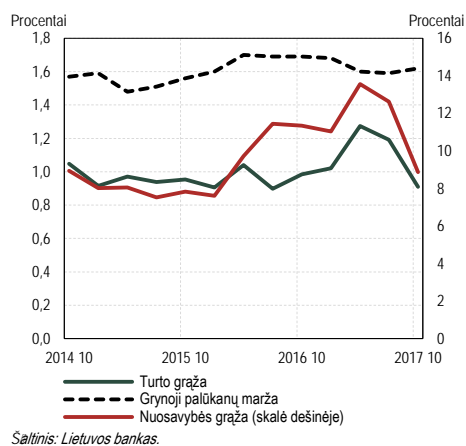
(2015 m. balandžio 1 d.–2017 m. liepos 1 d.)

Šaltinis: ECB CBD2 ir Lietuvos bankas.

13 pav. Bankų pelningumo rodikliai ir grynoji palūkanų marža

(2015 m. balandžio 1 d.–2017 m. liepos 1 d.)

Šaltinis: Lietuvos bankas.

⁴ Nuo 2017 m. pirmojo ketvirčio Lietuvos banko naudojami turto, nuosavybės ir efektyvumo rodikliai, siekiant palyginamumo ES mastu, skaičiuojami pagal Europos bankininkystės institucijos metodiką, todėl negali būti tiesiogiai palyginami su anksčiau analizei naudotais rodikliais.

⁵ Bendrai išnagrinėti ginčai apima visus Lietuvos banko vertintus ginčus, dėl kurių buvo priimtas tam tikras sprendimas, tačiau ginčai nebūtinai yra iki galo išnagrinėti.

⁶ Pozicija dėl draudimo ir kitų finansinių paslaugų derinių pardavimo modelio (patvirtinta Lietuvos banko Priežiūros tarnybos direktoriaus 2014 m. liepos 1 d. sprendimu Nr. 241-107).

Priedas. Pagrindiniai bankų sektoriaus rodikliai⁷

5 lentelė. Balanso ataskaitos pagrindiniai straipsniai

Eil. Nr.	Rodiklis	2016-10-01	2017-07-01	2017-10-01	Pokytis per III ketv.	Pokytis per metus
		mln. Eur			proc.	
1.	Turtas	24 754,0	26 414,4	26 491,1	0,3	7,0
1.1.	Skolos vertybiniai popieriai	1 634,2	1 475,7	1 303,7	-11,7	-20,2
1.2.	Nuosavybės vertybiniai popieriai	49,2	54,1	97,4	80,2	97,9
1.3.	Išvestinės finansinės priemonės	133,2	111,9	90,3	-19,3	-32,2
1.4.	Grynieji pinigai	418,7	448,4	426,9	-4,8	2,0
1.5.	Lėšos centriniuose bankuose	1 753,8	2 147,3	2 908,2	35,4	65,8
1.6.	Lėšos kredito įstaigose	2 339,4	3 217,9	2 543,1	-21,0	8,7
1.7.	Klientams suteiktos paskolos (su lizingu)	18 080,4	18 623,5	18 795,8	0,9	4,0
1.7.1.	Valdžios sektoriaus institucijoms (su lizingu)	917,1	714,2	705,3	-1,3	-23,1
1.7.2.	Kitoms finansų įmonėms (su lizingu)	550,3	687,3	732,3	6,5	33,1
1.7.3.	Ne finansų įmonėms (su lizingu)	8 671,1	8 835,3	8 758,2	-0,9	1,0
1.7.4.	Namų ūkiams (su lizingu)	7 941,9	8 386,6	8 600,0	2,5	8,3
1.7.4.1	iš jų paskolos būstui įsigyti	6 274,6	6 650,4	6 808,2	2,4	8,5
1.8.	Kitos turto pozicijos	345,1	335,7	325,6	-3,0	-5,7
2.	Įsipareigojimai ir nuosavybė	24 754,0	26 414,4	26 491,1	0,3	7,0
2.1.	Centrinių bankų indėliai	305,5	303,0	303,0	0,0	-0,8
2.2.	Įsipareigojimai kredito įstaigoms	4 395,8	4 815,8	4 110,6	-14,6	-6,5
2.3.	Išvestinės finansinės priemonės	121,8	110,5	85,3	-22,9	-30,0
2.4.	Indėliai	17 378,5	18 661,3	19 141,7	2,6	10,1
2.4.1.	Valdžios sektoriaus institucijų	1 258,0	1 669,6	1 688,0	1,1	34,2
2.4.2.	Kitų finansų įmonių	416,0	466,5	498,4	6,8	19,8
2.4.3.	Ne finansų įmonių	5 224,7	5 312,7	5 654,4	6,4	8,2
2.4.4.	Namų ūkių	10 479,8	11 212,4	11 300,9	0,8	7,8
2.5.	Išleisti skolos vertybiniai popieriai	18,7	1,7	1,0	-44,5	-94,9
2.6.	Kitos įsipareigojimų pozicijos	384,9	307,9	353,2	14,7	-8,2
2.7.	Nuosavybė	2 148,8	2 214,2	2 496,3	12,7	16,2

Šaltinis: Lietuvos bankas.

⁷ Bankų sistemos dalyviams dėl šios ar kitų svarbių priežasčių pakoregavus ataskaitas, apžvalgos duomenys po šios datos gali būti atnaujinami.

6 lentelė. Pelno (nuostolio) ataskaitos pagrindiniai straipsniai

Eil. Nr.	Rodiklis	2016-10-01	2017-07-01	2017-10-01	Pokytis per III ketv.	Pokytis per metus
		mln. Eur			proc.	
3.	Einamųjų metų pelnas	177,8	155,4	178,1	–	0,1
3.1.	Grynosios palūkanų pajamos	298,9	207,3	317,0	–	6,0
3.2.	Grynosios paslaugų ir komisinių pajamos	130,8	99,7	153,0	–	17,0
3.3.	Administracinės išlaidos	220,0	146,5	223,4	–	1,5
3.4.	Paskolų ir gautinų sumų vertės sumažėjimas	18,5	– 9,3	–13,2	–	–171,6

Šaltinis: Lietuvos bankas.

7 lentelė. Kiti bankų veiklos rodikliai

Eil. Nr.	Rodiklis	2016-10-01	2017-07-01	2017-10-01	Pokytis per III ketv.	Pokytis per metus
		proc.			proc. p.	
4.	Kapitalo pakankamumo rodiklis	19,4	19,8	22,1	2,3	2,7
5.	CET1 kapitalo pakankamumo rodiklis	19,0	19,5	21,8	2,3	2,8
6.	Padengimo likvidžiuoju turto rodiklis	231,8	260,3	257,0	–3,3	25,2
7.	Sverto rodiklis	8,5	8,5	9,3	0,8	0,7
8.	Grynoji palūkanų marža	1,69	1,59	1,62	0,0	–0,1
9.	Turto grąža*	0,98	1,19	0,91	–0,3	–0,1
10.	Nuosavybės grąža*	11,34	12,62	8,87	–3,8	–2,5
11.	Efektyvumo rodiklis*	46,1	47,8	49,2	1,3	3,0
12.	Neveiksnių skolos priemonės	4,2	3,5	3,5	0,0	–0,7

Šaltinis: Lietuvos bankas.

* Nuo 2017 m. pirmojo ketvirčio Lietuvos banko apžvalgose naudojami turto, nuosavybės ir efektyvumo rodikliai skaičiuojami pagal Europos bankininkystės institucijos metodiką, todėl negali būti tiesiogiai palyginami su anksčiau apžvalgose pateiktais rodikliais.